

NEDRE EIKER KOMMUNE

Etat Oppvekst og kultur

Saksbehandler: Rune Portaasen

L.nr.: 12257/2015 Arkivnr.: A20/&13 Saksnr.:
2015/1597

Utvalgssak

Høringsuttalelse NOU 2015:2 - " Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt miljø"

Utvalg	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Utvalg for Oppvekst og kultur	17.06.2015	34/15

GRUNNLAG

- NOU 2015: 2 – "Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt miljø" (Djupedal-utvalget).
- Opplæringsloven § 9a

VEDLEGG

- 1 Forslag til endringer i Opplæringsloven

OPPLYSNINGER

Opplæringsloven § 9a - kalt elevenes arbeidsmiljølov - har til siktemål å skaffe elevene et trygt skolemiljø, psykososialt og fysisk. På tross av at § 9a har eksistert en del år, forekommer det fortsatt krenkelser og mobbing i norsk skole. Det ble derfor satt ned et utvalg, Djupedals-utvalget, som har hatt som mandat å utrede de samlede virkemidler for å skape et godt psykososialt skolemiljø, motvirke og håndtere krenkelser og mobbing og andre uønskede hendelser i skolen. Utvalget foreslår i sin utredning, [NOU 2015:2](#), en rekke tiltak for å redusere antallet elever som blir krenket, mobbet, trakassert og diskriminert i skolen. (Utvalgets 100 punkt) Det er forslag til endringer i regelverket, bruk av pedagogiske virkemidler samt forslag til organisatoriske endringer. Utredningen er svært omfattende, og kommunens forslag til høringsuttalelse er knyttet til foreslåtte endringer i opplæringsloven § 1.4 og § 9a:

Ny §.1.4

Sentrale prinsipp i barnekonvensjonen

Ved alle handlingar som gjeld eleven, skal elevens beste vere eit grunnleggjande omsyn etter barne- konvensjonen artikkel 3.

Elevane skal få moglegheit til å medverke, og det skal leggjast til rette for å høyre elevane, jf. barne- konvensjonen artikkel 12.

Nytt kapittel 9a behandles i [NOU 2015:2](#), kapittel 22.

En del sentrale endringer i forhold til ny § 9A:

Lovteksten innfører nulltoleranse for krenkende handlinger/mobbing. Reglene for saksbehandling endres. Skolene skal ikke lenger fatte enkeltvedtak i saker som gjelder skolemiljøet. Skolene aktivitetsplikt utløses ved mistanke om uønskede hendelse eller når noen melder fra. Saken skal undersøkes og egnede tiltak skal settes inn og om nødvendig skal skriftlig plan utarbeides. Mener foresatte tiltakene er utilstrekkelige, kan de klage til Barneombudet, som er første klageinstans. Barneombudet undersøker saken og gjør enkeltvedtak etter Forvaltningsloven. Endelig klageinstans for Barneombudets enkeltvedtak vil være en ny nasjonal nemnd; Skolemiljøklagenemnda.

Elever skal ikke oppleve krenking i forbindelse med skolens virksomhet. Dette vil si at også handlinger foretatt utenfor skoletiden kan behandles etter § 9a. Eksempler kan være mobbing på sosiale medier eller annen krenkende adferd som får innvirkning på et barns skolehverdag.

Skoleeiers ansvar tydeliggjøres. Ansvar er gjennomgående fra enkeltsaker og til systemrettede tiltak, rapportering og risikovurdering. Staten ønsker å støtte kommunene ved å sette i landsdekkende utviklingstiltak. PPT– tjenesten vil få en lovfestet rolle i det systematiske arbeidet med godt skolemiljø på skolene i kommunene og foreslås en styrking av PPT lokalt.

Skolehelsetjenesten foreslås styrket, og utvalgets innstilling legger vekt på at det skal være et helhetlig arbeid rundt elevene på tvers av virksomheter og etater.

I ny § 9a-9 innføres et lovforbud mot gjengjeldelse mot elever og foreldre som har klaget i forhold til § 9a. Dette er ment å motsvarer arbeidsmiljølovens bestemmelse § 2.5 som forbyr gjengjeldelse mot varslere i arbeidslivet.

Opplæringslovens § 9a utvides til å gjelde for voksenopplæring.

VURDERING

Nedre Eiker mener det er positivt at sentrale prinsipper i barnekonvensjonen er tatt inn i opplæringsloven § 1.4.

Gjennom å innføre begrepet krenkelser i lovteksten får man tydelig fram at også enkelthendelser skal utløse skolens aktivitetsplikt på lik linje med mobbing.

At saksbehandlingsreglene forenkles i forbindelse med krenkelser/mobbing sees som positivt. Endringene er ment å flytte rektors og skolens fokus fra juridiske perspektiv til pedagogisk perspektiv i arbeidet med hendelser knyttet til elevenes skolemiljø. Men etter Rådmannens mening bør skolen være første klageinstans i saksbehandlingen, slik at om foresatte ikke er fornøyd med tiltak som settes inn, bør det være dialog mellom foresatte og skole eller skoleeier. Dette for å vurdere og eventuelt endre tiltak rundt eleven. Er det fortsatt misnøye, kan klage sendes Barneombudet. Barneombudet som klageinstans må sikres nødvendig kapasitet for å hindre at saker de skal behandle ikke hopper seg opp og tar unødig lang tid.

Det foreslås nye krav til dokumentasjon, rapportering og tilsyn. Det er viktig at arbeidet innarbeides i eksisterende rutiner og kontrollarbeid. Dokumentasjonsarbeidet må ikke bli så omfattende og ressurskrevende at det går på bekostning av tid til å arbeide med dem som er i fokus, nemlig elevene.

Begrepet ”i samsvar med skolens virksomhet” er for første gang tatt med i selve lovteksten, men er i praksis med i retningslinjer for utarbeidelse av ordensregler(Rundskriv 08-14). Det bør utarbeides klare retningslinjer for hvilke hendelser utenfor skoletid som vil utløse skolens aktivitetsplikt, slik at skolens aktivitetsplikt begrenses til hendelser som har direkte betydning for elevenes skolehverdag.

Skoleeiers ansvar for å arbeide for å fremme et trygt fysisk og psykososialt skolemiljø representerer ikke noe nytt, men er tydeliggjort i forslag til ny § 9a både på systemnivå og i behandling av enkeltsaker. PPT og vil være en viktig støttespiller i dette arbeidet. En forutsetning for å lovfeste PPTs veiledningsansvar i forhold til skolemiljø er at det følger økonomiske midler til nye stillinger i PPT, slik at tjenesten får kapasitet til å være en reell støttespiller og pådriver. Styrking av skolehelsetjenesten må også følges av økonomiske midler.

Utvalget påpeker at det er nødvendig å etablere et helhetlig hjelpetilbud til barn og unge. Dette vil kreve samarbeid og oppgavefordeling på tvers av virksomheter og etater, som skoler, skolehelsetjenesten, BUP, barnevern og politi. Det ser vi svært positivt på, men en forutsetning for et effektivt samarbeid i enkeltsaker er at reglene rundt taushetsplikt på tvers av etater og virksomheter defineres tydelig.

Innføring av § 9a i Voksenopplæring er i utgangspunktet en god tanke, men byr på en praktisk utfordring; mange kommunale voksenopplæringer har et flertall av deltakere som får opplæring etter introduksjonsloven, og et mindretall som får opplæring etter opplæringsloven. Vi mener det vil bli kunstig om et vern av deltakeres psykososiale arbeidsmiljø kun skal gjelde for et mindretall av deltakerne, og ikke alle. Vi foreslår derfor at § 9a utsettes i forhold til voksenopplæringen inntil den også kommer inn i introduksjonsloven.

I Arbeidsmiljøloven er det lagt inn et forbud mot å gjøre gjengjeld mot varslere. Det foreslås en tilsvarende paragraf, som et forbud mot gjengjeld mot personer som klager. I praksis vil paragrafen få liten betydning, da dette er grunnleggende yrkesetisk tankegang for personer som arbeider i skolene. Bestemmelsen vil kunne bli vanskelig å håndheve, det vil kunne bli påstand mot påstand og bevisførsel vil være utfordrende og fokus vil kunne flyttes vekk fra selve elevarbeidet. I stedet for å innføre dette som lovparagraf i opplæringsloven, bør dette være en del av yrkesetisk kodeks eller som lovparagraf for alle som arbeider med klagesaker, uansett fagområde. Først da vil det få en tilsvarende betydning som forbudet mot varslere. Slik det er foreslått kan det sees som mistillit mot en yrkesgruppe.

KONKLUSJON

Nedre Eiker kommune støtter hovedtrekkene i Djupedalsutvalgets utredning.

At skolens pedagogiske perspektiv i elevarbeidet er ment å komme mer i fokus i forhold til jus er svært positivt. Det er også tanken om å styrke det helhetlige arbeidet med elevene, også på tvers av virksomheter.

Foreslåtte tiltak som får økonomiske konsekvenser for kommuner må fullfinansieres.

Rådmannens innstilling:

Hovedutvalg for Oppvekst og kultur vedtar følgende høringsuttalelse:

Vi støtter spesielt:

- Forslaget om ny §1.4, som tar inn barnekonvensjonens punkter om barnas beste og barnets rett til å bli hørt.
- At det blir mer fokus på det pedagogiske perspektiv i saksbehandlingen i mobbesaker.
- At skoleeiers ansvar og oppgaver tydeliggjøres.
- At det legges opp til et helhetlig arbeid med barn og unge, også på tvers av virksomheter og etater.

Vi støtter delvis:

- Nye saksbehandlingsregler, men mener at første klageinstans burde vært skolen.
- At lovteksten slår fast at saker utenfor skoletida kan utløse skoles handlingsplikt, men det bør komme klare retningslinjer for hva som utløser handlingsplikten.
- At det legges opp til god systematikk i arbeidet med elevenes skolemiljø, men dokumentasjon, rapportering og tilsyn må ikke bli så omfattende at fokus flyttes vekk fra arbeidet med elevene.
- At 9a skal gjelde for voksenopplæring, men ikke før reglene også kan omfatte deltagere som får sitt tilbud etter introduksjonsloven.

Vi støtter ikke:

- At det innføres egen lovparagraf i opplæringsloven om forbud mot gjengjeld mot de som fremmer klager. Et slikt forbud må gjelde for alle som arbeider med saksbehandling og ikke kun for ansatte i skoleverket.

Foreslåtte tiltak som krever ekstra ressurser må fullfinansieres.

Behandling i Utvalg for Oppvekst og kultur - 17.06.2015:

Saken ble drøftet i møtet.

Votering:

Rådmannens forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak i Utvalg for Oppvekst og kultur - 17.06.2015:

Hovedutvalg for Oppvekst og kultur vedtar følgende høringsuttalelse:

Vi støtter spesielt:

- Forslaget om ny §1.4, som tar inn barnekonvensjonens punkter om barnas beste og barnets rett til å bli hørt.
- At det blir mer fokus på det pedagogiske perspektiv i saksbehandlingen i mobbesaker.
- At skoleeiers ansvar og oppgaver tydeliggjøres.
- At det legges opp til et helhetlig arbeid med barn og unge, også på tvers av virksomheter og etater.

Vi støtter delvis:

- Nye saksbehandlingsregler, men mener at første klageinstans burde vært skolen.
- At lovteksten slår fast at saker utenfor skoletida kan utløse skoles handlingsplikt, men det bør komme klare retningslinjer for hva som utløser handlingsplikten.
- At det legges opp til god systematikk i arbeidet med elevenes skolemiljø, men dokumentasjon, rapportering og tilsyn må ikke bli så omfattende at fokus flyttes vekk fra arbeidet med elevene.
- At 9a skal gjelde for voksenopplæring, men ikke før reglene også kan omfatte deltagere som får sitt tilbud etter introduksjonsloven.

Vi støtter ikke:

- At det innføres egen lovparagraf i opplæringsloven om forbud mot gjengjeld mot de som fremmer klager. Et slikt forbud må gjelde for alle som arbeider med saksbehandling og ikke kun for ansatte i skoleverket.

Foreslåtte tiltak som krever ekstra ressurser må fullfinansieres.